

Presència d'*Asparagopsis taxiformis* (Delile) Trevisan a Balears

Enric BALLESTEROS i Conxi RODRÍGUEZ-PRIETO

SHNB

SOCIETAT D'HISTÒRIA
NATURAL DE LES BALEARS

Ballesteros, E, i Rodríguez-Prieto, C. 1996. Presència d'*Asparagopsis taxiformis* (Delile) Trevisan a Balears. Boll. Soc. Hist. Nat. Balears, 39: 135-138. ISSN 0212-260X. Palma de Mallorca.

Fem referència a la troballa d'*Asparagopsis taxiformis* (Delile) Trevisan (Florideophyceae, Rhodophyta) a les costes de les Balears. Encara que ja es coneixia de diverses localitats mediterrànies del nord d'Àfrica, les nostres recol.leccions són les primeres fetes a les costes europees.

Paraules clau: *Asparagopsis*, algues bentòniques marines, biogeografia, Mediterrània occidental, Balears.

PRESENCE OF *ASPARAGOPSIS TAXIFORMIS* (DELILE) TREVISAN IN THE BALEARIC ISLANDS. We report on the presence of *Asparagopsis taxiformis* (Delile) Trevisan (Florideophyceae, Rhodophyta) in the coasts of the Balearic Islands. Although it was previously collected in several Mediterranean localities from the North of Africa, our record seems to be the first one for European waters.

Keywords: *Asparagopsis*, benthic marine algae, biogeography, Western Mediterranean, Balearic Islands.

Enric BALLESTEROS, Centre d'Estudis Avançats de Blanes. Camí de Sta. Bàrbara, s/n. 17300 Blanes. Girona; Conxi RODRÍGUEZ-PRIETO, Universitat de Girona. Pl. Hospital, 6. 17071 Girona.

Recepció del manuscrit: 19-jul-96; revisió acceptada: 19-set-96.

Introducció

Asparagopsis taxiformis és una espècie de distribució molt àmplia, ja que és present a la pràctica totalitat de mars tropicals i subtropicals (Taylor, 1960; Lawson i John, 1987). La seva distribució a la Mediterrània, tot i que coneguda, es limitava a les costes africanes d'Algèria (Feldmann i Feldmann, 1939) - exemplar d'arribatge -,

d'Egipte (Aleem, 1951), i Líbia (Nizamuddin *et al.*, 1979). Segons Verlaque (1994), *Asparagopsis taxiformis* és una espècie presumiblement introduïda a la Mediterrània d'origen lessepsià. En aquesta nota donem a conèixer l'existència d'*Asparagopsis taxiformis* a l'illa de Menorca i fem algunes consideracions sobre el seu origen.

Metodologia

Les mostres han estat recol·lectades en immersió amb escafandre autònom i conservades en formaldehid al 4% en aigua de mar. Els exemplars que avalen les citacions estan dipositats en els herbaris del Centre d'Estudis Avançats de Blanes i del Laboratori de Botànica de la Universitat de Girona (HGI).

Resultats

Els exemplars han estat recol·lectats al Pont d'en Gil (Ciutadella,

Fig. 1. Aspecte general d'*Asparagopsis taxiformis*.
Fig. 1. Habit of *Asparagopsis taxiformis*.

Menorca; EE72), 24/7/93, en comunitats d'algues hemiesciòfiles, en parets inclinades, entre 2 i 15 metres de fondària. Amb posterioritat a aquestes recol·leccions (primavera 1994) exemplars d'*Asparagopsis taxiformis* ens foren enviats per a la seva determinació per A. Grau (Direcció General de Pesca del Govern Balear), provinents de la costa de Maó (Menorca) on, segons els pescadors, era abundant en les comunitats d'algues de poca fondària.

No creiem necessària una descripció pormenoritzada d'*Asparagopsis taxiformis* ja que essent una espècie comuna als mars tropicals i subtropicals es troba ben descrita a multitud de treballs: Børgesen (1915-1920), Taylor (1960), Tseng (1984), i Littler *et al.* (1989). A la Fig. 1 representem alguns dels exemplars recol·lectats al Pont d'en Gil, els quals es diferencien clarament d'*Asparagopsis armata* Harvey pel seu port.

Discussió

La manca de citacions a la resta de la Mediterrània Occidental i el fet que la cita d'*Asparagopsis taxiformis* d'Algèria provingui d'exemplars trobats a la platja fa dubtar, pel que fa als exemplars menorquins, de l'origen lessepsià d'aquesta espècie (Verlaque, 1994). *Asparagopsis taxiformis* és una espècie abundant a la regió macaronèsica (Gil-Rodríguez i Afonso-Carrillo, 1980; Audiffred i Prud'homme van Reine, 1985) i per tant podria haver-se introduït també per l'estret de Gibraltar.

Un altre problema que es planteja després de recollir *Asparagopsis taxiformis*

formis a Balears és la determinació a nivell específic de la fase esporofítica (fase *Falkenbergia*) ja que segons Feldmann i Feldmann (1942) els tetrasporòfits d'*Asparagopsis armata* i *Asparagopsis taxiformis* són idèntics morfològicament. *Asparagopsis armata* era l'única espècie d'aquest gènere present a la Península Ibèrica (Gallardo *et al.*, 1985) essent abundant principalment a les costes de Girona. La fase *Falkenbergia* era atribuïda sempre a l'esporòfit d'*Asparagopsis armata* (*F. rufolanosa*). Ribera i Gómez (1984) citen *Falkenbergia rufolanosa* (Harvey) Schmitz de Mallorca i Menorca, però comenten l'absència de la fase gametofítica (*Asparagopsis armata*) de Balears. Així doncs, l'atribució específica de la fase *Falkenbergia* a Balears és, a partir d'ara, insegura ja que probablement cohabitin els esporòfits de les dues espècies.

Agraïments

Agraïm a Marc Verlaque la recerca bibliogràfica i les seves informacions sobre la distribució d'*Asparagopsis taxiformis*. Agraïm també a Gustavo Carreras la confecció de la Fig. 1, i a Antoni Grau la tramesa dels exemplars de la zona de Maó.

Bibliografia

- Aleem, A.A. 1951. Algues marines de profondeur des environs d'Alexandrie (Egypte). *Bull. Soc. Bot. Fr.*, 98(7-9): 249-252.
- Audiffred, P.A.J. i Prud'homme van Reine, W.F. 1985. Marine algae of ilha do Porto Santo and Deserta Grande (Madeira archipelago). *Bol. Mus. Mun. Funchal*, 37(166): 20-51.
- Børgesen, F. 1915-1920. The marine algae of the Danish West Indies. Part 3. Rhodophyceae. *Dansk Bot. Ark.*, 3(1): 1-408.
- Feldmann, J. i Feldmann, G. 1939. Additions à la flore des algues marines d'Algérie. Fascicule 2. *Bull. Soc. Hist. Nat. Afr. Nord.*, 30: 453-464.
- Feldmann, J. i Feldmann, G. 1942. Recherches sur les Bonnemaisoniacées et leur alternance de générations. *Annls. Sci. nat. (Bot.)*, sér 6, 3: 75-175.
- Gallardo, T., Gómez, A., Ribera, M.A., Alvarez, M. i Conde, F. 1985. A preliminary check-list of Iberian marine algae. Real Jardín Botánico. Madrid.
- Gil-Rodríguez, M.C. i Afonso-Carrillo, J. 1980. *Catálogo de las algas marinas bentónicas (Cyanophyta, Chlorophyta, Phaeophyta y Rhodophyta) para el archipiélago canario*. Aula de Cultura de Tenerife. 66 pp.
- Lawson, G.W. i John, D.M. 1987. *The marine algae and coastal environment of tropical West Africa*. J. Cramer. Stuttgart. 415 pp.
- Littler, D.S., Littler, M.M., Bucher, K.E. i Norris, J.N. 1989. *Marine plants of the Caribbean. A field guide from Florida to Brazil*. Smithsonian Institution. Washington. 263 pp.
- Nizamuddin M., West, J.A. i Menez, E.G. 1979. A list of marine algae from Libya. *Bot. Mar.*, 22(7): 465-476.
- Ribera, M.A. i Gómez, A. 1984. *Catálogo de la flora bentónica marina de las islas Baleares, I. (Rhodo-*

- phyceae). *Collect. Bot.*, 15: 377-406.
- Taylor, W.R. 1960. *Marine algae of the eastern tropical and subtropical coasts of the Americas*. Ann Arbor. Michigan. 662 pp.
- Tseng, C.K. 1984. *Common seaweeds of China*. Science Press. Beijing.
- Verlaque, M. 1994. Inventaire des plantes introduites en Méditerranée: origines et répercussions sur l'environnement et les activités humaines. *Oceanol. Acta*, 17(1): 1-23.